

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ БІОЛОГІЇ КЛІТИНИ НАН УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор
Інституту біології клітини
НАН України
академік НАН України

А.А. Сибірний

2017 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про порядок підготовки здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії та доктора наук
в Інституті біології клітини Національної академії наук України

Положення розглянуто та ухвалено
на засіданні вченої ради ІБК НАН України
від «20» червня 2017 р., протокол №7

Львів-2017

Вступ

Це Положення про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук розроблено відповідно до Конституції України, Закону України «Про вищу освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Порядку присвоєння вчених звань, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656, «Про Положення «Про порядок присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), нормативних документів Інституту біології клітини Національної академії наук України (ІБК НАН України).

1. Загальна частина

1.1. Це Положення визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії та доктора наук.

1.2. Доктор філософії - це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Науковий ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

1.3. Особа має право здобувати освітньо-науковий ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі. Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати освітньо-науковий ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

1.4. Доктор наук - це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

1.5. Науковий ступінь доктора наук присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

1.6. Підготовка здобувачів вищого освітньо-наукового ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі ІБК НАН України за очною (денною) або заочною формою навчання;
- поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в ІБК НАН України).

1.7. Підготовка здобувачів наукового ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі ІБК НАН України за очною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.8. Підготовка осіб в аспірантурі та докторантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав ІБК НАН України на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або доктора наук).

1.9. ІБК НАН України отримав ліцензію на підставі рішення Ліцензійної комісії Міністерства освіти і науки України (протокол № 22/2 від 18 жовтня 2016 р.) для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю 091- Біологія.

Ліцензування освітньо-наукової програми аспірантури та докторантури здійснює МОН України. У такому ж порядку подається клопотання про розширення переліку наукових спеціальностей в аспірантурі або докторантурі.

На науковому рівні вищої освіти підготовка докторів наук в ІБК НАН України здійснюється без отримання ліцензії.

1.10. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури ІБК НАН України здійснює вчена рада ІБК НАН України.

У науковій установі для координації діяльності структурних підрозділів, які здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук, може створюватися відділ аспірантури і докторантури.

1.11. Для врегулювання відносин між аспірантом або докторантом та ІБК НАН України укладається договір.

1.12. Вступ до аспірантури та докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів, які затверджуються МОН України на поточний рік, та Правил прийому до аспірантури ІБК НАН України.

1.13. Правила прийому до аспірантури та докторантури, затверджує вчена рада ІБК НАН України на основі [Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів](#) та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті

1.14. Відповідно до [Умов прийому на навчання до вищих навчальних закладів](#) вчена рада ІБК НАН України, яка здійснює підготовку докторів філософії (згідно з отриманою ліцензією на провадження відповідної освітньої діяльності) та докторів наук, затверджує Правила прийому до наукової установи, якими регулюється вступ на відповідні рівні вищої освіти, та в установлені строки оприлюднює їх на офіційному веб-сайті наукової установи.

1.15. Правила прийому до ІБК НАН України діють протягом відповідного навчального року і визначають, зокрема:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури та докторантури вищого навчального закладу (наукової установи);
- зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури та докторантури за спеціальністю 091- Біологія.

1.16. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі - два роки.

1.17. Підготовка в аспірантурі чи докторантурі ІБК НАН України передбачає виконання особою освітньо-наукової або наукової програми за спеціальністю 091- Біологія, чинної в Інституті біології клітини НАН України та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури та наукової програми докторантури є підготовка та публікація наукових статей, тез, виступів на конференціях, симпозиумах.

1.18 Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі та докторантурі.

- Індивідуальний план наукової роботи погоджується здобувачем з його науковим керівником (консультантом) та затверджується вченою радою ІБК НАН України протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до вищого навчального закладу (наукової установи).

- Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової роботи.

- Порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою ІБК НАН України рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

1.19. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.20. Підготовка в аспірантурі та докторантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта або докторанта у спеціалізованій вченій раді. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.

1.21. Аспірант або докторант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі або докторантурі, має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті наукової установи на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим з аспірантури або докторантури;

- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі або докторантурі.

1.22. Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду наукового працівника в ІБК НАН України, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

2.1 Аспіранти і докторанти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними [Законом України](#) "Про вищу освіту". З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в ІБК НАН України, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для аспірантів - на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою вищого навчального закладу ІБК НАН України двох керівників;
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність, що реалізується відповідно до [Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність](#), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 (Офіційний вісник України, 2015 р., № 66, ст. 2183);
- академічну відпустку, зокрема за станом здоров'я, у зв'язку з вагітністю та пологами, для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, відповідно до законодавства;
- переривання навчання в аспірантурі з поважних причин з подальшим поновленням.

2.2 Аспіранти і докторанти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих НАН України, а також на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

2.3. Аспіранти і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені [Законом України](#) "Про вищу освіту". З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

- виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні вченої ради ІБК НАН України;
- захистити в установленій строк свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для аспірантів) та у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або за сукупністю опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях статей (для докторантів) у спеціалізованій вченій раді;
- дотримуватися морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії);
- дотримуватися Статуту ІБК НАН України, цього Положення і Правил внутрішнього розпорядку ІБК НАН України.

2.4. Суперечки, які можуть виникати між аспірантами та ІБК НАН України, розв'язуються відповідно до Статуту ІБК НАН України та чинного законодавства.

2.5. Покладення науковою установою на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

4.

3.1. Основною формою підготовки здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.

3.2. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра. До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до ІБК НАН України. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань

до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений строк документів, визначених правилами прийому.

3.3. Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, повинен включати:

- Заяву вступника на ім'я директора ІБК НАН України.
- Особовий листок з обліку кадрів, засвідчений у відділі кадрів.
- Дві фотокартки розміром 3 x 4 см
- Трудову книжку (для денної форми навчання) із записом про звільнення з останнього місця роботи у зв'язку зі вступом до аспірантури з відривом від виробництва.
- Ксерокопію паспорту та ідентифікаційного коду.
- Копію диплома магістра (спеціаліста) про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації) з копією витягу із залікової відомості (додатку до диплома).
- Витяг з протоколу засідання Вченої ради (для осіб, рекомендованих в аспірантуру вченими радами вузів чи факультетів).
- Посвідчення (форма 3.2) про складання кандидатських іспитів (за наявності складених кандидатських іспитів).
- Список опублікованих праць і винаходів, а також їх ксерокопії. Особи, які не мають опублікованих праць, подають реферат з наукової теми за обраною спеціальністю (25-30 сторінок машинопису у 2-х примірниках).
- Медичну довідку про стан здоров'я за формою №286-у.
- Швидкозшивач пластиковий з перфорацією.

3.4. Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складення ним вступних випробувань та прийняття вченою радою ІБК НАН України рішення про визнання його диплома.

3.5. Вступні випробування до аспірантури ІБК НАН України складаються з:

- вступного іспиту із спеціальності 091 – Біологія для вступу до аспірантури ІБК НАН України (із врахуванням обсягу програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
- вступного іспиту з іноземної мови (за вибором вченої ради ІБК НАН України в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти). Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;
- вступного іспиту з філософії (в обсязі навчальних програм для вищих навчальних закладів IV рівня акредитації, затверджених МОН України).

3.6. Оцінювання вступних іспитів зі спеціальності, іноземної мови та філософії, а також вага бала з кожного вступного випробування під час підрахування результатів конкурсу визначається в правилах прийому до ІБК НАН України.

3.7. Особи, які на час вступу до аспірантури склали всі або декілька кандидатських іспитів, звільняються (за їх бажанням та письмовою згодою) від вступних іспитів. Приймальною комісією зараховуються оцінки кандидатських іспитів на підставі відповідної заяви вступника.

3.8. Відповідно до правил прийому до ІБК НАН України особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

3.9. Програма вступних випробувань зі спеціальності розробляється гарантом і членами проектної групи освітньо-наукової програми ІБК НАН України і затверджуються вченою радою ІБК НАН України не пізніше, ніж за три місяці до початку прийому документів.

3.10. Програма вступних випробувань зі спеціальності оприлюднюються на веб-сайті ІБК НАН України.

3.11. Вступники, які без поважних причин не з'явилися на вступні іспити у зазначений розкладом час, а також ті, знання яких було оцінено як «незадовільно» (нижче 3 балів), до участі в наступних вступних випробуваннях не допускаються.

3.12. Повторне складання вступних іспитів не дозволяється.

3.13. Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу до ІБК НАН України протягом одного календарного року.

3.14. Апеляції на результати вступних випробувань розглядає апеляційна комісія ІБК НАН України, склад та порядок роботи якої затверджуються наказом директора ІБК НАН України.

3.15. Вступні випробування до аспірантури проводяться приймальною комісією, до складу якої входить, як правило, три - п'ять осіб, які призначаються директором ІБК НАН України.

3.16. До складу приймальної комісії включаються доктори наук, які проводять наукові дослідження за спеціальністю 091 Біологія (із врахуванням Наказу МОН України №1151 від 06.11.2015 р. «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266) та відповідають за виконання освітньо-наукової програми ІБК НАН України.

До складу приймальної комісії можуть бути призначені також представники інших вищих навчальних закладів або наукових установ, з якими укладено договори про ведення спільної наукової діяльності та/або про спільне керівництво дослідженнями аспірантів.

3.17. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до ІБК НАН України.

3.18. Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом Директора ІБК НАН України, який оприлюднюється в установленому порядку.

3.19. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом директора ІБК НАН України призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників з науковим ступенем.

3.20. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою ІБК НАН України за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

3.21. Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

3.22. Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

3.23. На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження. Вчена рада ІБК НАН України з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду вищого навчального закладу.

3.24. Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

3.25. Рішення про зміну наукового керівника, як виняток, приймається вченою радою ІБК НАН України на підставі заяви аспіранта, рішень відділів та вченої ради ІБК НАН України.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою ІБК НАН України для спеціальності 091 Біологія.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми ІБК НАН України, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

4.2. Освітньо-наукова програма, чинна в ІБК НАН України та навчальний план аспірантури ІБК НАН України складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (40 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою ІБК НАН України протягом двох місяців з дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного відділу/підрозділу ІБК НАН України.

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури ІБК НАН України.

4.3. Освітньо-наукова програма аспірантури, чинна в ІБК НАН України має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності 091- Біологія, за якою аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку (обсяг такої освітньої складової становить від 9 до 12 кредитів ЄКТС);

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить чотири кредити ЄКТС);

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності (орієнтовний обсяг такої освітньої складової становить до 3-х кредитів ЄКТС);

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (рекомендований обсяг такої навчальної складової становить шість - десять кредитів ЄКТС).

4.4. Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;

- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням з науковим керівником).

4.5. Вчена рада ІБК НАН України має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших вищих навчальних закладах (наукових установах) компетентностей з однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

4.6. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

4.7. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання у

галузі знань 09 Біологія або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму галузі знань 09 Біологія та оприлюднені у відповідних публікаціях.

4.8. Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

4.9. Атестація здобувачів вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або спеціалізованою вченою радою, утвореною для проведення разового захисту, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

Здобувачі вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії захищають дисертації, як правило, у постійно діючій спеціалізованій вченій раді з відповідної спеціальності, яка функціонує в ІБК НАН України, де здійснювалася підготовка аспіранта за освітньо-науковою програмою, чинною в ІБК НАН України. Вчена рада ІБК НАН України має право подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для акредитації спеціалізованої вченої ради, утвореної для проведення разового захисту, або звернутися з відповідним клопотанням до іншого вищого навчального закладу (наукової установи), де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності.

4.10. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною) формою навчання.

4.11. Державне замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між вищими навчальними закладами та науковими установами. До участі в конкурсі на розміщення державного замовлення допускаються лише вищі навчальні заклади та наукові установи, які на момент проведення конкурсу мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю.

4.12. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою ІБК НАН України з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії ІБК НАН України, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в ІБК НАН України без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці.

Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до ІБК НАН України, що має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю 091- Біологія.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури ІБК НАН України згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Правила та процедури прикріплення до аспірантури ІБК НАН України визначаються вченою радою ІБК НАН України.

5.2. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до ІБК НАН України для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти фізичних чи юридичних осіб.

Особи, прикріплені до ІБК НАН України з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у розділі 2 цього Положення.

5.3. У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в ІБК НАН України та має право:

- продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою в ІБК НАН України (за умови прийняття відповідного рішення ІБК НАН України);

- вступити до аспірантури ІБК НАН України для здобуття відповідного ступеня заочною (денною) або заочною (дистанційною) формою навчання і зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

6. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі

6.1. З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття наукового ступеня доктора наук особа має право вступити до докторантури ІБК НАН України.

Протягом строку перебування в докторантурі докторант зобов'язаний захистити результати своїх наукових досягнень у вигляді дисертації, або опублікованої монографії, або наукової доповіді за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується МОН України, у спеціалізованій вченій раді.

Здобувач наукового ступеня доктора наук у дисертації (монографії, сукупності наукових робіт) повинен представити узагальнення самостійних досліджень стосовно актуальної наукової проблеми (групи проблем) у межах однієї або кількох галузей знань, результати яких забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення, є достовірними та пройшли широку апробацію.

Перебування у докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

6.2. Докторантура відкривається за рішенням вченої ради ІБК НАН України, що затверджується наказом директора ІБК НАН України за умови наявності трьох штатних

працівників - докторів наук з відповідної або суміжної спеціальності. Наявність підстав для відкриття докторантури перевіряється державним замовником під час проведення конкурсу на розміщення державного замовлення.

6.3. Прийом до докторантури або надання творчої відпустки здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до встановлених вимог.

До докторантури приймаються особи, які мають науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук), наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

6.4. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає відповідному відділу ІБК НАН України розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників відповідний відділ заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради ІБК НАН України.

6.5. Перелік та строк подання документів, необхідних для вступу до докторантури визначається в правилах прийому до ІБК НАН України. Перелік повинен включати, зокрема:

- заяву на ім'я директора ІБК НАН України;
- особовий листок з обліку кадрів з фотокарткою 3x4. ;
- копія диплома кандидата наук або доктора філософії (засвідчена за місцем роботи чи приймальною комісією). Особи, які здобули відповідну освіту за кордоном подають диплом, його переклад, завірений в установленому порядку та свідоцтво про його визнання;
  - засвідчену копію диплома (разом з додатком до нього) про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням одержаної кваліфікації спеціаліста або магістра (особи, які здобули відповідну освіту за кордоном – копію нострифікованого диплома);
  - витяг з протоколу вченої ради ІБК НАН України про затвердження теми та розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та/або інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведення досліджень до захисту.
- розгорнутий план докторської дисертації чи монографії;
- список та копії наукових доповідей, наукових праць, відповідно до вимог;
- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук з попереднього місця праці (якщо вступник працював поза межами ІБК НАН України);
- письмову характеристику наукової діяльності вступника, складену доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником ІБК НАН України із згодою бути науковим консультантом в разі його вступу до докторантури;
- копію з протоколу засідання відділу ІБК НАН України з заслуховування доповіді вступника до докторантури ІБК НАН України;
- висновок про можливість зарахування вступника до докторантури у відділ ІБК НАН України;

- витяг з протоколу вченої ради ІБК НАН України про рекомендацію щодо зарахування до докторантури ІБК НАН України (якщо вступник працював поза межами ІБК НАН України);

- медичну довідку;
- копію ідентифікаційного коду;
- копію трудової книжки.

Крім того, вступники мають право подавати додаткові документи, які характеризують їх наукові здобутки:

- копію атестата про присвоєння вченого звання доцента (професора, старшого наукового співробітника).
- відгук про наукову діяльність з місця роботи, засвідчену керівником установи.

6.6. Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним вищим навчальним закладом, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради ІБК НАН України щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада ІБК НАН України одночасно приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада ІБК НАН України надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

6.7. Вчена рада вищого ІБК НАН України в місячний строк розглядає висновки відділу ІБК НАН України щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних або наукових працівників ІБК НАН України із ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом директора ІБК НАН України.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Науковий консультант може здійснювати підготовку лише одного докторанта.

6.8. Державне замовлення на підготовку здобувача вищої освіти ступеня доктора наук в докторантурі за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між вищими навчальними закладами та науковими установами, у яких діють спеціалізовані вчені ради з відповідних спеціальностей.

Інформація про розподіл державного замовлення оприлюднюється на офіційному веб-сайті МОН та веб-сайті ІБК НАН України за умови отримання державного замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора наук.

6.9. Атестація докторанта здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності, яка функціонує в ІБК НАН України, до якого зарахований докторант. Якщо у вищому навчальному закладі (науковій установі), до якого зарахований докторант, не функціонує спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, атестацію докторанта може здійснювати постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого вищого навчального закладу за клопотанням вищого навчального закладу (наукової установи), що здійснював підготовку здобувача вищої освіти ступеня доктора наук, або за заявою докторанта.

6.10. Результати атестації затверджуються директором ІБК НАН України.

6.11. Особи, які раніше пройшли повний курс підготовки в докторантурі, а також відраховані з неї, права на повторний вступ до докторантури не мають.

7. Відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення аспірантів та докторантів

7.1. Підставами для відрахування аспірантів та докторантів є:

- 1) завершення навчання за відповідною освітньо-науковою (науковою) програмою;
- 2) власне бажання;
- 3) переведення до іншого вищого навчального закладу;
- 4) невиконання навчального плану (для докторів філософії);
- 5) порушення умов договору (контракту), укладеного між ІБК НАН України та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- 6) інші випадки, передбачені законом.

7.2. Здобувачі вищої освіти можуть переривати навчання (з наданням академічної відпустки) у зв'язку із обставинами, які унеможливають виконання індивідуального плану роботи:

- за станом здоров'я;
- перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, доглядом за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
- призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї;
- сімейними обставинами;
- навчанням чи стажуванням в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав).

7.3. Загальний термін переривання у навчанні у зв'язку з хворобою не може перевищувати один рік.

Здобувачам вищої освіти, призваним на військову службу у зв'язку з оголошенням мобілізації, гарантується збереження місця навчання та стипендії.

Здобувачам вищої освіти, які реалізують право на академічну мобільність, протягом навчання, стажування чи здійснення наукової діяльності в іншому навчальному закладі (науковій установі) на території України чи поза її межами гарантується збереження місця навчання та виплата стипендії відповідно до положення про порядок реалізації права на академічну мобільність. Такі особи не відраховуються зі складу здобувачів вищої освіти.

7.4. Для оформлення академічної відпустки аспірант/докторант не пізніше ніж за п'ятнадцять днів до початку бажаного терміну переривання подає на ім'я директора Інституту заяву, погоджену з науковим керівником (консультантом). До заяви повинні додаватися документи, які підтверджують обґрунтованість причини переривання (офіційне запрошення на стажування, підтвердження отримання гранту, лікарняні листи, довідка ЛКК, свідоцтво про народження дитини тощо).

7.5. Переривання та продовження навчання в аспірантурі або перебування у докторантурі оформлюється відповідним наказом. Період переривання не включається до терміну навчання в аспірантурі або перебування у докторантурі. Стипендія на період переривання навчання не сплачується.

7.6. У випадку, якщо аспірант/докторант після закінчення терміну академічної відпустки не поновив свій статус, тобто не зареєструвався в ІБК НАН України протягом десяти днів, то він/вона підлягає відрахуванню з останнього дня переривання навчання в аспірантурі або перебування у докторантурі, зазначеного у наказі.

8. Контроль та відповідальність за дотримання вимог Положення

8.1. Загальний контроль за дотриманням вимог Положення здійснює директор ІБК НАН України та заступник директора з наукової роботи.

8.2. Безпосередній контроль за дотриманням вимог Положення здійснює учений секретар ІБК НАН України.

8.3. Відповідальні особи, передбачені розділом 8.1 – 8.2, несуть дисциплінарну відповідальність за порушення норм цього положення.

8.4. Діловоду під підпис ознайомити відповідальних осіб з даним положенням.

9. Прикінцеві положення

9.1. Положення вводиться в дію з дня його затвердження наказом.

9.2. Зміни та доповнення до Положення у разі потреби можуть вноситися наказом директора ІБК НАН України або наказом директора ІБК НАН України за рішенням вченої ради ІБК НАН України.

9.3. Дія Положення скасовується наказом директора ІБК НАН України за рішенням вченої ради ІБК НАН України.

Погоджено:

Заступник директора
ІБК НАН України
з наукової роботи

Ю.Я. Кіт

Юрисконсульт
ІБК НАН України

Р.Г. Шафранський